

**Stanowisko
Zgromadzenia Ogólnego
Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 18 maja 2018 r.**

w sprawie: **organizacji najbliższych wyborów samorządowych**

Ustawa z dnia 11 stycznia 2018 r. o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych wprowadziła istotne zmiany w Kodeksie wyborczym.

Jedną z podstawowych zmian jest ograniczenie roli jst w procesie przygotowania wyborów samorządowych. Jednocześnie powierzono część obowiązków w tym zakresie nowej, centralnej administracji wyborczej o nieprecyzyjnie określonych kompetencjach. Skutkuje to nieostrym podziałem odpowiedzialności pomiędzy jst a komisarzami i korpusem urzędników wyborczych w procesie techniczno-organizacyjnego przygotowania oraz przeprowadzenia wyborów samorządowych w gminach. Samorządy odpowiedzialnie podchodzą do ustawowo określonych zadań i chcą rzetelnie wywiązać się z nałożonych na nie obowiązków. Biorąc pod uwagę zakres wprowadzonych zmian, a także fakt, iż przepisy te zostały wprowadzone w roku wyborczym, Zgromadzenie Ogólne Śląskiego Związku Gmin i Powiatów – popierając stanowisko Strony Samorządowej Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego (KWRiST) z dnia 28 marca 2018 r. – podziela poważne obawy o możliwość rzetelnego techniczno-organizacyjnego przygotowania wyborów oraz niezakłóconego przeprowadzenia, ustalenia i komunikowania wyników głosowania (tym bardziej, że wybory samorządowe – z natury rzeczy - są najbardziej skomplikowane). Środowiska samorządowe wielokrotnie podnosiły te kwestie od początku prac legislacyjnych, jednak uwagi samorządów nie zostały dostatecznie uwzględnione w pośpiesznie i chaotycznie prowadzonych pracach nad ustawą. Naszym zdaniem nowe prawo zawiera wiele niejasno i nieprecyzyjnie sformułowanych przepisów oraz może doprowadzić do wielu problemów natury techniczno-organizacyjnej. Poważne elementy ryzyka pojawiają się m.in. w związku z funkcjonowaniem komisji wyborczych, liczeniem głosów, przekazywaniem wyników. Rodzi to zagrożenie, że podczas głosowania i ustalania wyników powstanie wiele sporów i problemów, co w konsekwencji podważy wiarygodność procesu wyborczego. Wybory to akt fundamentalny w systemie demokratycznym. Ich sprawne i transparentne przeprowadzenie jest kluczowe dla zaufania obywateli do Państwa.

W szczególności obawy związane są z wprowadzeniem dwóch komisji obwodowych: jednej do przeprowadzania wyborów, a drugiej – do ustalania wyników głosowania. Poza tym jest to rozwiązanie niezwykle kosztowne. Źródłem potencjalnych konfliktów w pracach obwodowych komisji wyborczych może być również nowa definicja oddania poprawnego głosu, która budzi zastrzeżenia; może ona utrudnić jednoznaczną interpretację oddanych głosów i otworzyć być może pole do oskarżeń o nadużycia (dopisywania, poprawiania treści głosów). Istotne problemy (np. wynikające z jakości łącza i przestrzennej dostępności internetu) mogą powstać również w związku z transmisją online. Niepokój budzi dodatkowo fakt, że wśród komisarzy wyborczych są osoby bez doświadczenia wyborczego i mogą nie

poradzić sobie z praktycznymi problemami, jakie pojawią się przy wyborach. Największego zagrożenia upatrujemy jednak w związku z poziomem kompetencji oraz niewystarczającą liczbą chętnych do objęcia funkcji urzędników wyborczych.

Zgodnie z treścią stanowiska Strony Samorządowej KWRiST z dnia 28 marca 2018 r. wyrażamy także zaniepokojenie stanem przygotowań do przeprowadzenia najbliższych wyborów samorządowych. Odnosi się to m.in. do:

- problemów z rekrutacją urzędników wyborczych, wynikające w naszym przekonaniu w dużej mierze z systemowej zasady zakazującej pełnienia obowiązków w gminie zatrudnienia i zamieszkania (przy czym wyjątkiem w kwestii zamieszkania są miasta na prawach powiatu);
- niejasnych ram współpracy centralnej administracji wyborczej z jednostkami samorządu terytorialnego (przy czym zasadnicze zastrzeżenia gmin dotyczą braku jasnego podziału zadań i braku jednoznacznego określenia wiążącej się z ich wykonywaniem odpowiedzialności);
- braku gwarancji, że przekazana dotacja pokryje koszty wszystkich powierzonych zadań;
- braku realnej wyceny kosztów organizacji wyborów oraz niezbędnych zmian w budżecie Państwa;
- braku decyzji o sposobie rejestracji prac obwodowych komisji wyborczych;
- istotnych wątpliwości prawnych związanych z ochroną wizerunku wyborców (potwierdzonych przez stanowisko Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych zawarte w piśmie z dnia 11 kwietnia 2018 r.).

W związku ze wskazanymi powyżej zagrożeniami i problemami, konieczne jest podejście do procesu przygotowania najbliższych wyborów samorządowych przez Rząd RP i Państwową Komisję Wyborczą oraz podległy aparat ze szczególną uwagą, starannością i możliwie dużym wyprzedzeniem, wyjaśniając uprzednio wszelkie wątpliwości, które powstają na gruncie niejasno i nieprecyzyjnie sformułowanych przepisów. Proces wyborczy (szczególnie faza przygotowania wyborów) powinna być także naszym zdaniem monitorowana przez Parlament, który w szczególności powinien starannie rozważyć potrzebę dokonania pilnej nowelizacji przyjętej w dniu 11 stycznia br. ustawy w zakresie dotyczącym Kodeksu wyborczego. Samorządy lokalne w Polsce obawiają się, że w efekcie mogą zostać obciążone odpowiedzialnością za ewentualne nieprawidłowości w przygotowaniu i przeprowadzeniu najbliższych wyborów samorządowych, mimo ograniczenia ich roli w zakresie techniczno-organizacyjnego przygotowania i przeprowadzenia wyborów.

Andrzej Dziuba

Przewodniczący
Zgromadzenia Ogólnego